

VAN ABBAS AĞA CAMİİ KAZI-KORUMA VE UYGULAMA PROJESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE EXCAVATION, PROTECTION-CONSERVATION AND APLICATION PROJECT OF THE VAN ABBAS AGA MOSQUE

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.30248>

Şahabettin ÖZTÜRK

Özet

Eski Van Şehri'nin kuzeybatı bölümünde yer alan Abbas Ağa Camii, günümüzde büyük bir bölümü yıkık durumdadır. Abbas Ağa Camii'nin hangi tarihte ve kim tarafından inşa edildiği bilinmemektedir. Yapının inşa malzemesi, tekniği ve mimari formu dikkate alındığında XIX. yüzyıl sonunda inşa edildiği düşünülmektedir. 1915 yılına kadar kullanılan yapının, 1918'den sonra düz toprak örtü sistemi tamamen yıkılmış, diğer bölümleri ise doğanın ve definecilerin olumsuz etkisine rağmen, kısmen de olsa ayakta kalma mücadelesini vermektedir. Yapının iç mekânı 9.10x18.75 m. ölçülerinde enine planlı olarak inşa edilmiştir. Yapıyı oluşturan beden duvarları zemin seviyesinden yaklaşık 2.00 m. moloz taş örgülü diğer bölümleri ise tamamıyla kerpiç malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. 2013 yılında yapılan bilimsel kazı çalışmaları ile yapının zemin kodu, mahfil katı, kemer ayaklarının üzerine oturduğu iki adet yonu taş kaide, mihrap nişi, minber kaidesi, oturma sekileri tespit edilmiştir. Cami dış çevresinde yapılan kazılar ile avlu elemanları, su kuyusu ve sokak dokusu ortaya çıkmıştır. Kazılar sonucunda ortaya çıkan tüm yeni verilerin Yüzüncü Yıl Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı Başkanlığı tarafından koruma amaçlı rölöve, restitüsyon, restorasyon uygulama projeleri yeniden hazırlanmıştır. Vakıflar Bitlis Bölge Müdürlüğü tarafından yapının onarım çalışmaları devam etmektedir. Abbas Ağa Camii, kerpiç malzeme, çamur sıva yardımıyla inşa edilen beden duvarlarının iç bölümlerine yerleştirilen aks-i seda küpleri, düz toprak dam sistem ve yapım teknikleri bakımından bölgedeki diğer dini mimari yapılardan oldukça farklı mimari özelliklere sahiptir.

Anahtar Kelimeler

kerpiç, bat, çamur, ahşap hatıl, oturma sekileri, aks-i seda küpleri

Abstract

Abbas Aga Mosque which is located in the northwestern part of the Old Van City is in a ruinous condition currently. It is not known for certain when and by whom Abbas Aga Mosque was built. Considering the building's construction materials, technique and the form, it is assumed that it was built at the end of the XIXth century. Flat roof covering system of the building which was used until the year of 1915 was ruined after 1918 and other parts are tried to survive in spite of the nature's and treasure hunters' negative effects. Interior space of the building was built in approximately 9.10 x 18.75 m. sizes, cross planned. Entrance of the mosque is through a door of 1.58 m. width from the north. Approximately 2 m of the frames forming the building are rubble stoned and other parts are completed with using mud-brick materials thoroughly. The building's floor level, gathering place story, two pedestals where abutments settle, altar niche, pulpit base and settling styles have been observed during the scientific excavation works in 2013. Yard components and the street pattern were appeared after excavations which were done in surrounding areas of the mosque. Application projects of survey, restitution and were prepared upon all new data coming out of the excavations. Renovation works are continued by Foundations Directory's Bitlis Regional Office. Abbas Aga Mosque varies in terms of architectural qualities from other religious buildings in the region from the aspects of aks-i seda küpleri (echo cubes) which were put in the inside parts of the frame walls which were made out of mud-brick materials and clay and flat soil roof system and

construction techniques.

Keywords

mud-brick, bat, clay, timber, settling styles, aks-i seda küpleri (echo cubes)

References

- Günel, F. M. (1993). Eski Van Kent Dokusu Üzerine Bir Deneme. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Van.
- Öztürk, Ş. ve Mızrak, A. (2001). Eski Van Şehir Surları, Mimarlık İç Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, 102, 32-34.
- Öztürk, Ş. (2004). Mimarlık ve Kent, Turkuaz: Denizin Coğrafyasında Van Eski Van: Şehri, TMMOB Mimarlık Dergisi, 317, 52-54.
- Öztürk, Ş. (1996). Van-Ahlat ve Adilcevaz Tarihi Camileri Rölöve Proje Çalışması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

[Tam metne ulaşmak ve tüm referansları görmek için tıklayın.](#)